פוסקת תקנה: **אין לריכין פרוסבול.** שמין שבעים משמטת מוד של מביהן המת: **ר"ג ובית דינו.** כלומר נשיאי ישראל שבכל דור ודור: **מביהן של יפומין הן.** וממונים עליהן ועל ממונם (ג) והיו סטרוסיהן כמסורים בע"ד. הא דנקט רבן גמליאל שהיה בית דינו קיים ונוהג כשנשנית משנה זו והא דרמי בר חמא בריימא היא: **אלא על הקרקע.** אם יש קרקע לגוף תקנה אלא בזמן שהמוד כשאר רוב שטרות שהן נגבין מן הקרקע דהוי מלתא דשכיחא כדאמרינן בכמה דוכתי דשמילתא אלא שכיחא לא עבוד רבנן תקנתא ואע"פ שאינו שוה כל המוד כדקתני לקמיה קרקע כל שהוא המחזיר אפילו אלא ממטו גובה מלא קרדום(ד) כמעשה דקטינא דלעי (כתובות דף נא.): **ואם אין לו.** קרקע לגוף מוכרו. המלוה קרקע כל שהוא כמוך שהוא: **לאחר.** להניח בו תבואה או כיוליים המטלטלין: **הא מני אלא.** למולת הוא: **אלא על עסיק נקוב.** שהוא ממוכר וכל שכן על קרקע עלמו אם אינו היא: **לאיכא מקומו.** דהא מקומו הוא אלא הוא או השמילוהו לו הוא ועסיק אלא הוא: **דמנח אמיבי.** על גבי יתדות ואין הקרקע אלו הלכך נקוב הוי כמחובר ואמינו נקוב אין כאן קרקע: **גידמא.** גזע דקל קלוץ והגזע מחובר בשרש: **מסרי מילייהו.** אלא כתיבת פרוזבול אלא כך אומר לכהנים הרי אתם נותנים כל זמן שאתם רוצים לגבותו כל זמן שתרלו: **ולחייב לו יש לו.** למה לי למימר שחייב לו הוא קרקע אלא אפילו אין לו כלום: **מדרבי נתן.** הוי קרקע לוי לחייב לשמעון משועבד לפרוזבול של לוקוח המלוה את שמעון: **שיש בו אחריות נכסים.** שמיעבד לו קרקעותיו: **אינו משמט.** דכגבוי דמי וכמו שהקרקעות בחזקת המלוה הן וגבויות ממש ואין כאן חוב: **סיים לו.** הלוה למלוה: **שדה אחת בהלוואתו.** יחלה לו לגבות הימנה: **סיים.** הרשה בסימיה ובמליה **דכגבוי ממש דמי:** **לאפילו בכפר לו נכסיי אחרינתי.** ללע דמי לגבוי כל כך כסיים לפ"ה אינו משמט: **קריביה דרבי יסי.** הוא היה המלוה: **מדמין.** נרשה בעיניהו וכמלוחין אנו כן ולא שמענו מרבותינו: **נעשה מעשה.** להוליא ממונו בידים: **דבית שמאי** במסכת סוטה (דף כה.) אמרו בעליהן על שלא שתו בית שמאי אומרים נוטלות כתובתן ולא שותות כו': **העומד לגבות.** מאחר שעטר כשר הוא והקרקע משועבד גו: **דספסי ליה בי דינא.** וספקהו הספקר וגבי מלוה לא קיימן בית לא יגוש(ה): **דספים ליה.** ואינו נוגעו ותובעו כלום: **שאני מטלטלי.** דקני ליה. למלוה ואם אבד חייב בשמירתו הלכך כגבוי נמי דמי לענין שבועת: המחזיר

בולי אלו עשירים דכתיב [1]ושברתי את גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה בוטי אלו העניים דכתיב [2]העבט תעביטנו ואמר ליה רבא ללעוזא מאי פרוסבול א"ל פורסא דמילתא [3]אמר רב יהודה אמר שמואל יתומין אין צריכין פרוסבול [4]וכן תני רמי בר חמא [א]יתומין אין צריכין פרוסבול דר"ג ובית דינו אביהן של יתומין [5]תנן התם [ב]אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו [ג]מזכהו בתוך שדהו כל שהו וכמה כל שהו אמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב אמר רב יהודה אפי' [ד]השאילו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוסבול אינו והתני הלל אין כותבין פרוסבול אלא על עציץ נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא אמאי והא איכא מקומו [ה]לא צריכא [ו] דמנח אסיכי רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא וכתב עליה פרוסבול רבנן דבי רב אשי [ז]מסרי מילייהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר' חייא בר אבא אמר ליה צריכנא מידי אחרינא אמר ליה לא צריכת ת"ר [ח]אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול לו ולערב אין להן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול מדרבי נתן [ט]דתניא רבי נתן אומר [י]מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [יא]ונתן לאשר אשם לו [יב]תנן התם [יג]השביעית משמטת את המלוה בין בשטר בין שלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו [יד]בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים שלא בשטר שאין בו אחריות נכסים כל שכן מלוה על פה רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים שלא [טו]מלוה על פה אבל שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא כותיה דר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שטר חוב משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא אידך [כ]סיים לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב כל נכסיי אחראין וערבאין לך אינו משמט קריביה דר' אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי אמר ליה משמט או אינו משמט א"ל אינו משמט שבקיה ואתא לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אתא ר' אסי לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט או אינו משמט אמר ליה משמט והא מר הוא דאמר אינו משמט א"ל [כא]וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתני' כוותיה דמר א"ל דלמא ההיא בית שמאי היא [כב]דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי [כג]תנן התם [ל]המלוה את חבירו מעות על המשכון [מ]והמוסר שטרותיו לבית דין אין משמטין בשלמא מוסר שטרותיו לב"ד דתפסי להו בי דינא אלא מלוה על המשכון מאי טעמא אמר רבא משום דתפס ליה אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר בחצרו דתפים ליה הכי נמי דלא משמט אמר ליה שאני משכון דקני ליה מדרבי יצחק [כד]דאמר רבי יצחק [נ]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [ס]ולך תהיה צדקה אם אינו קונה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון תנן התם

מעותדי

אחראין וערבאין לך אינו משמט. קריביה דר' אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דמר אמר דלמא ב"ש הוא

ג) וכ"ם מלוה על פה וכו' יוחנן וכיש לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שאין בו אחריות נכסים: ד) עי' קדושין דף נה ע"ב ותע"ג: ה) ל"ל דזמן שאי אתה משמט קרקע מי אתה משמט כספים אלא כרבנן דלא מקשי:

א) כ"ק נו:, ב) [שם נו. ע"ש בתוס' ד"ה אין לריכין], ג) שביעית פ"י מ"ו, ד) פסחים נא. קדושין טו. כתובות יט. פב. ב"ק ט:, ה) שביעית פ"י מ"ם, ו) [ע' תוס' שבועות מז:, ז) שביעית פ"י מ"ג סוכות נ:, ח) פסחים נא: ב"מ פב. שבועות מד. קדושין ח:, ט) [שייך לדף נו:], י) [ע' ב:], יא) [דכתיב טון], יב) [ע' תוס' שבועות מח:, יג) שביעית פ"י מ"ב, יד) [דכתיב טון], טו) [ע' תוס' ב"מ ג. ד"ה אמר ר"י], טז) וע' נקדושין טו. מד"ה ואידך,

תורה אור השלם

1. וְשָׁבַרְתִּי אֶת גְּאוֹן עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת אַרְצְכֶם כַּנְּחֹשֶׁת:
ויקרא כו יט

2. כִּי פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
דברים טו ח

3. וְהִתְנַדּוּ אֶת חֲטָאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחָמִשְׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ:
במדבר ה ז

4. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הַעֲבוֹט כִּבְא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כד יג

גליון הש"ס

גמ' דמנח אביבי. עיין לעיל דף ז ע"א תד"ה ללמ': **שם** וכי בפני שאנו מדמין. לעיל יט ע"ב: **תום'** ד"ה שטר שיש בו וכו' מ"ם אלים טפי. עיין שבועות דף לו ע"א תד"ה ואין מכיאין:

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

מוסף תוספות

א. ואע"פ שאינו שוה ככל החוב. רשב"ם. ב. [ד]הא אמרי' (לעיל ל:) אפי' מלא מחט גובה מלא קרדום. רשב"ם. ג. וראוי לגבות ממנו ממון הרבה בפעם אחת. רשב"ם. ד. [ו]י"ל דלא קי"ל כוותיה אלא כר"נ דס"ל דאפי' בטול מקח אין להם, כדמוכח (ב"מ קח:) גבי בר מצרא דזבין במאתים ולא שוי אלא מאה. רשב"ם. ה. או מכאן ולהבא הוא גובה. רשב"ם. ו. דפרכי' עליה דרבא דאמר מכאן ולהבא הוא גובה מדר"נ דאמר (כתובות צב.) יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בע"ח גובה אותה מהם, ומשני לה כדר' נתן דאמר מוציאין מזה ונותנין לזה. רשב"ם. ז. אביי ורבא הלכה. תום' הרא"ש. ח. ש"מ הלכתא כר' נתן. רשב"ם. ט. וע' תום' הרא"ש שמקיל בזה. י. וכבר. תום' הרא"ש. יא. ולא קרינא בי' של אחיך ביידך. תום' הרא"ש. יב. כדמשמע בהאומנין דקתני הלוהו על המשכון שומר שכר והתניא שומר חינם ומשני הא דמשכנו בשעת הלואתו והא שלא בשעת הלואתו ופריך והא אידי וכו'. תום' הרא"ש. יג. ד"ה בלרבי יצחק. יד. גר. אפי' בנגד המשכון. תום' הרא"ש. טו. דמשמע בשעת הלוואה. תום' הרא"ש.

פסקי רי"ד

אמר רב יהודה אמר רב יתומים אין צריכין פרוזבול וכן תני רמי בר חמא יתומים אין צריכין פרוזבול תנן התם אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו קרקע מזכהו בתוך שדהו כל שהוא פי' אם אין לו קרקע ללוה מזכהו המלוה בתוך שדהו מתנה כל שהוא וסומכין עליו לכתוב לו פרוזבול וכמה כל שהוא אמר חייא בר רב אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב: אמר רב יהודה השאילו מקום לתנור או לכירה כותבין עליו פרוזבול: רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא פי' דקל קצוץ מחובר לקרקע וכתב עליה פרוזבול: רבנן דבי רב אשי מסרי מילייהו להדדי פי' כל א' אומר לחבירו הריני מוסר לכם שטרותיי דהיו גובים אותם בשביעית. ואע"ג דרב אשי הוה בבבל ואין שביעית נוהגת בחוצה לארץ ואפילו מדרבנן דאמרי' הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל והניחום כדי שיסמכו עליהן ענים בשביעית דאלמא אין שביעית נוהגת בח"ל אפ"ה השמטת כספים נוהגת שהיא חובת הגוף ו) דלא ס"ל כר' דמקיש השמטת כספים להשמט' קרקעות ז) ואפילו בזמן שאתה משמט כספים אתה משמט קרקע אלא כרבנן דלא מקשי: ר' יוחנן מסר מילתה לר' חייא בר אבא א"ל מי צריכנא מידי אחרינא א"ל לא. פי' צריך אני לכתוב פרוזבול וא"ל אינך צריך די לך שמסרת שטרותיך לפנינו בדברים בעלמא: ת"ר אין לו קרקע ללוה ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוזבול לו ולערב אין להם קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוזבול מדר' נתן דתניא ר' נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאים מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר אשם לו: תנן התם שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים ז) ושלא בשטר שאין בו אחריות נכסים שלא בשטר מלוה על פה אבל יש בו אחריות נכסים אינו משמט פי' דכמאן דגבוי דמי. תניא כותיה דר' יוחנן ור"ל ש"מ משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט: תניא אידך סיים לו שדה בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אפי' כתב לו כל נכסיי

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ט מהל' שמטה הל' כד סמג לאוין רעג טוש"ע מ"מ סימן סז סעיף כח:
מה ב ג מיי' שם הל' יט טוש"ע שם סעיף כב:
מו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:
מז ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד:
מח ו מיי' שם הל' כז טוש"ע שם סעיף כ:
מט ז מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף כב:
נ ח מיי' פ"ג מהל' מלוה הל' ו סמג עשין לד טור ש"ע מ"מ סימן פו סעיף ג:
נא ט י כ מיי' פ"ט מהל' שמטה הל' ו סמג לאוין רעג טוש"ע מ"מ סימן סז סעיף ב:
נב ל מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף יב:
נג מ מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ח:
נד נ מיי' פ"א מהלכות שכירות הל' ג [ופ"ט מהל' מלוה ולוה הכ"ג] סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סימן סז סעיף ב: